

Karolina Chyla

"Potęga państw. Modele i zastosowania", Mirosław Sułek, Warszawa 2013 : [recenzja]

Wschodnioznawstwo 8, 401-402

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Mirosław Sułek, *Potęga państw. Modele i zastosowania*,
Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2013, ss. 383
(Karolina Chyla)**

Monografia prof. Mirosława Sułka *Potęga państw. Modele i zastosowania* to jedna z nowości na rynku księgarskim 2013 r. Niewątpliwie należy ona do jednej z najważniejszych prac zgłębiających problematykę potęgi oraz jej zastosowania w stosunkach międzynarodowych. Uporządkowanie pracy przejawia się w dwóch wymiarach, będących jednocześnie jej celem. Pierwszym jest chronologiczne przedstawienie ważniejszych modeli pomiaru potęgi podmiotów politycznych. Drugim wymiarem jest wskazanie możliwości i propozycja zastosowania uzyskanych miar w badaniu stosunków międzynarodowych, polityce oraz strategii jednostek politycznych. W rzeczywistości Autor podjął się trudnego zadania, ponieważ problematyka potęgi jest niezwykle złożona i trudna, ale zarazem bliżej niezbadana i niejednoznaczna. Tym większe uznanie dla Autora za przystępny język i sposób wyłożenia omawianych zagadnień, dzięki czemu nietrudno je zrozumieć. Jednakże warto podkreślić, iż dopełnieniem lub też dobrym wstępem do pełniejszego zrozumienia problematyki potęgi i jej pomiarów warto sięgnąć także po inne opracowanie Autora – *Podstawy potęgonomii i potęgotetrii*¹.

Jedną z głównych tez *Potęgi państw...* jest przydatność i celowość dokonywania pomiarów w stosunkach międzynarodowych i politologii. Tego rodzaju pomiar jest możliwy a nawet użyteczny. Może służyć do identyfikacji i opisu międzynarodowego układu sił w kategoriach strukturalnych oraz behawioralnych. Zaś stworzone na ich podstawie modele mogą być pomocne w budowaniu informacyjnych podstaw polityki i strategii jednostek politycznych. Uporządkowany i przemyślany układ pracy przedstawia i analizuje kolejne aspekty potęgi. Od części wstępnej, ogólnej, ukazującej czym w ogóle jest potęga, płynnie przechodzi do kwestii bardziej złożonych, tj. wymiarów i modeli potęgi, sposobów jej wyznaczenia. Jednym z wielu cennych spostrzeżeń Autora, na które warto zwrócić uwagę, jest przydatność metod ilościowych w badaniu stosunków międzynarodowych oraz ich równoległe zastosowanie z metodami jakościowymi. Specyfika dziedziny wymaga zastosowania obydwu a matematyczny pomiar w stosunkach międzynarodowych jest przydatny. Argumentem przemawiającym za słusznością tej tezy

¹ M. Sułek, *Podstawy potęgonomii i potęgotetrii*, Kielce 2001, ss. 216.

jest to, że przedmiotem w stosunkach międzynarodowych są stosunki między jednostkami politycznymi a te są stosunkami sił i interesów. W związku z tym, oczywistym jest pomiar i ocena tych sił oraz porównanie sił własnych i rywali, z czym mamy do czynienia od wieków.

Wprowadzeniem do tematu jest rozdział traktujący o prakseologii w stosunkach międzynarodowych, o naturze samego działania. Rozważania o potęgę otwiera rozdział drugi, zawierający definicje, formy i rodzaje potęgi. To kategoria niezwykle złożona i wykraczająca daleko poza „miękki” i „twardy” wymiar. Jednocześnie jest najtrudniejszym do uchwycenia elementem polityki zagranicznej, ponieważ wymyka się jednoznacznemu definiowaniu ze względu na ewolucję od prymu czynników twardych na rzecz wzrostu czynników miękkich. Rozdział trzeci i czwarty to wykładnia metod modelowania i pomiaru potęgi państw. Dzięki omówieniu wielu modeli można poznać podejścia z różnych kultur strategicznych – mamy tu m.in. modele zachodnie, chiński, indyjski, rosyjski, irański. Odnosząc się do nich, w kolejnym rozdziale Autor przedstawia propozycję własnego modelu.

W badaniu stosunków międzynarodowych niezwykle istotna jest kwestia postrzegania. Jak się okazuje, osądy, decyzje nie opierają się jedynie na faktach i wiedzy, ale na ich percepcji oraz poglądach. Obecność stereotypów, sympatii czy antypatii determinuje wybory i niejednokrotnie prowadzi do błędnej oceny obserwowanych zjawisk i w konsekwencji błędnych decyzji i działań. Poparciem tej tezy są przytoczone przez Autora wyniki wielu badań, w których uwidacznia się swoisty schemat postrzegania potęgi państwa – w sensie ogólnym, gdzie wskazywane były najczęściej USA, Chiny i UE oraz węższym – sektorowym, gdzie pojawiały się zamiennie Niemcy, Izrael, Indie, USA, UE.

Refleksje prof. Sułka na temat potęgowania z pewnością są odpowiednim sposobem na wypełnienie istniejącej luki w badaniach tej problematyki, jak i samych stosunków międzynarodowych. Wielość źródeł, w tym anglojęzycznych, stanowi o niezwykle rozległej wiedzy Autora, ale także głębi analizy. Operowanie pojęciami z zakresu matematyki, fizyki czy cybernetyki jest ciekawym sposobem na obrazowanie pewnych procesów oraz znacząco wzbogaca treść.

Podsumowując, walory pracy prof. Sułka przemawiają za tym, by znalazła się ona na półce zarówno naukowców ze szczególnym uwzględnieniem analityków stosunków międzynarodowych i politologów. Ale także decydentów politycznych. Warto również podkreślić, iż książka prof. Sułka została wybrana książką geopolityczną roku w ramach konkursu organizowanego przez Polskie Towarzystwo Geopolityczne, portal Geopolityka.net i „Przegląd geopolityczny”. Dzieło idealnie wpisuje się w misję popularyzowania problematyki geopolitycznej i promowania czytelnictwa książek o tematyce międzynarodowej. To kolejna ważna pozycja dla analiz geopolitycznych i studiów nad globalnym i regionalnym układem sił na arenie międzynarodowej.